

20
ANNUAL
SUMMARY
FOR WALES
19

Giving a voice to animals

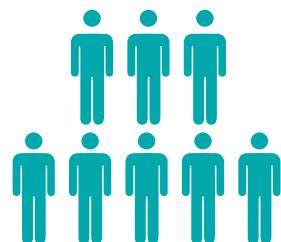
2019 at a glance

8,294
total number of
animals rescued by
RSPCA inspectorate

1,977
animals rehomed¹

122
convictions secured
in the magistrates'
courts for animal
welfare offences

484
secondary school pupils
who received a Great
Debate briefing

4,392
welfare improvement
advice and notices
given out

7,197
complaints of cruelty
investigated

c.50,000
calls from Wales
received annually by
the RSPCA

9,692
cases of welfare
assistance provided
by branches in Wales

3,272
animals treated
by Merthyr Tydfil
Veterinary Clinic

¹ This includes animals rehomed by RSPCA branches in Wales

Welcome to our 2019 review

Publishing RSPCA Cymru's Annual Summary always offers an important opportunity to look back and reflect.

Crunching numbers is an integral part of the process – and, once again, the pages of this report demonstrate the thousands of animals rescued, cared for and rehomed by us last year; the countless conversations had with animal advocates; and the hours spent in classrooms inspiring a generation that is kinder and more compassionate to animals.

Yet every statistic also carries its own individual story. Amid the thousands of rescues, rehoming stories and conversations that RSPCA Cymru was involved with last year, the pages of this report focus on some of the remarkable moments that have changed the lives of animals, owners and the wider public.

The RSPCA's Inspectorate remains on the frontline for animals in Wales 24 hours a day – and their work is the lifeblood of our organisation. From the 65 sheep rescued on sea cliffs in Mathry, to a badger rescued from a military firing range, or the kitten saved from certain death between large boulders on a beach, their protection of Wales' pets, farmed animals and wildlife remains unique in the field.

Yet 2019 was also a year which saw great strides in our outreach work with the wider public, and endeavours to promote responsible attitudes to ownership across Wales. More than 400 dog owners took part in the annual Big Walkies Live dog walk in Cardiff – an incredible celebration of canine companions of all shapes and sizes; while school pupils from across the country displayed their credentials as the animal ambassadors of the future via an expanded Great Debate programme – with Beddau's Bryn Celynog claiming top marks at the grand finale at the Welsh Parliament. And at the 20th annual Pride Cymru event we were thrilled to engage with hundreds of supporters with our

animal and pride-themed merchandise and our campaign to end the discrimination that is breed specific legislation.

Meanwhile, more local authorities were recognised for the standards they deliver for animals through our PawPrints scheme; while strides were made with decision makers to introduce new animal-friendly policies; including the introduction of a Bill which will ban the use of wild animals in circuses, restrictions on pets being given as prizes, and key discussions around introducing animal welfare teaching into Wales' classrooms.

Clearly, 2019 has been another exceptionally busy year – and while the thousands of animals and humans influenced by our work are too plentiful to mention individually, for RSPCA Cymru, the welfare of all species remains of paramount importance as we aspire to nurture a country that is as kind and compassionate to our fellow living creatures as possible.

Chris Sherwood
RSPCA Chief Executive

On the frontline for animals

RSPCA officers are on the frontline for animals 24 hours a day – each and every day of the year; responding to 50,000 calls annually from within Wales. These include emergency callouts on Christmas Day as the needs of the country's animals do not stop overnight or on public holidays.

The Society's officers carry out a unique and demanding job – with inspectors, animal welfare officers, animal collection officers and wildlife casualty volunteers all adopting core roles responding to complaints, and rescuing and transporting animals.

Officers are split into three Inspectorate groups – North and Mid, South East and South West – and must respond to emergencies in Wales' urbanised centres and the most remote of locations. Rescues took RSPCA officers to diverse, challenging and often precarious locations – including rescuing a badger at a military firing range, and dozens of sheep from sea cliffs.

Yet these eye-catching rescues are every bit as important as the more usual responses to incidents such as abandoned dogs or ill-treated pets. All these efforts contributed to the rescue and collection of 8,294 animals in Wales in 2019.

8,294 animals rescued in Wales.²

40 RSPCA inspectorate in Wales.

50,000 calls to the RSPCA every year.

MILITARY FIRING RANGE RESCUE

A badger was rescued after getting himself trapped in the precarious surroundings of a military live firing range in Caldicot. The badger had fallen some 1.5m down a concrete pit at the Rogiet Moor Range. The pits are usually used for military personnel to fire from. An RSPCA officer was able to reach the badger with a grasper, before releasing him into the wild at a nearby safe location. Fortunately, the badger had no injuries or welfare problems.

KITTEN RESCUED FROM CERTAIN DEATH

A tiny, four-week-old kitten was saved from a state of desperation after becoming trapped amid very large rock boulders on the breakwater on Towyn beach. RSPCA Cymru was alerted after members of the public heard meows. Officers made three separate visits to the site to secure necessary access to the kitten. Additional equipment was required to move further boulders. RSPCA inspector Mark Roberts was ultimately able to rescue the kitten using a cat grasper.

RSPCA officers first nicknamed the kitten Rocky, and later renamed him Pebbles after the heroic rescue. Pebbles was placed into the care of a fosterer.

² (based on Jan-Oct 6,912 - estimate for Nov/Dec).

MAJOR SHEEP RESCUE

A complex rescue operation to safely remove 65 sheep trapped on sea cliffs in Mathry, Pembrokeshire was completed by specialist RSPCA teams in April. The operation – described as the “most technical rescue” – involved RSPCA specialist rope rescue teams, two RSPCA boat teams and a mountaineering rope rescue expert, who successfully retrieved the 65 sheep that had become stranded on cliffs around 70–80 metres high and had spread over a wide area in groups. It was thought the large flock had been scared over the cliffs by a dog.

RSPCA chief inspector for the South West Wales group, Romain de Kerckhove, said: “This has been a challenging rescue, which took some time to ensure the safety of these sheep. Due to difficult weather conditions, the exposed steep cliff face, along with the numbers of animals, the officers have had a challenging task.

“We often carry out sheep rescues, however, not quite on this scale. This was a unique operation and we would like to thank everyone who provided assistance in ensuring a successful outcome for these animals in need.”

Preventing cruelty and protecting animals

Prosecution is often a last resort for the RSPCA – and 2019 marked a notable percentage decrease in our prosecutions in Wales following year-on-year rises since 2015. However, 2019 still saw the RSPCA secure 122 successful convictions in magistrates' courts for Animal Welfare Act (2006) offences. The RSPCA's focus remains on the issuing of key welfare advice and guidance to help owners – and the number of advice and welfare notices issued by RSPCA officers dwarfed the number of convictions by at least 36 to one. However, on occasion, there is little choice but to prosecute – and deliberate wildlife crime, calculated attacks by youth offenders, and serious neglect of pets all featured in the courtrooms during 2019.

PREVENTING CRUELTY

● Complaints investigated in Wales	7,197³
● Convictions secured*	122⁴
● Defendants convicted (including two youths)	60
● Offenders cautioned	38
● Advice and welfare notices issued	4,392

RESCUED DOGS FIND FOREVER HOME TOGETHER

Two young dogs found chained and caged are now enjoying life together in the countryside. Lady, a Staffordshire bull terrier-cross, was found curled up in a ball on the floor, tied on a short tether to a stairlift. She was emaciated, shaking and extremely nervous and at first the inspector was concerned she wouldn't even be able to stand.

Bruno, a French bulldog, was found locked in a dirty dog cage with no water or bedding. He was sitting in faeces, his claws were overgrown and his coat was stained with urine.

An independent vet concluded that Lady was suffering and Bruno had not had his needs met. Lady ate and drank ravenously while at the vets'.

After care and a special diet for weight gain, Lady and Bruno were rehomed together with a caring family who will give them the life they deserve.

The owner was disqualified from keeping all animals for five years; given a fine of £180 and ordered to pay £400 costs.

³ Jan-Oct = 5,999, plus average estimates for Nov/Dec which is due to a major change in reporting methods and software.

⁴ These are convictions secured under the Animal Welfare Act (2006). There were also 20 other convictions which related to other legislation..

PROVIDING CARE AND EDUCATION FOR YOUNG OFFENDERS

When two teenagers were prosecuted for an act of gratuitous and extreme violence, part of their sentence included referral to an RSPCA initiative, implemented by youth offending teams, that is designed to help young people see the impact of cruelty on animals.

Two teenagers stole a domestic chicken from a garden before killing the bird in a prolonged and violent attack. They took the bird, called Delila, out of her coop, wrapped her in a jacket and went to a friend's house. There they attacked Delila – kicking, hitting, clubbing and burning her, before killing her. Despite a veterinary surgeon describing the incident as "gratuitous torture" and confirming that the bird would have suffered "indescribable pain", the police interviewed the boys only in relation to the theft of the chicken. However, the RSPCA then investigated it as an animal welfare offence.

The two youths – aged 15 and 16 – were sentenced to a 12-month referral order, which included participating in the [RSPCA's Breaking the Chain intervention programme⁵](#). The court heard that both boys now considered the incident repulsive, and they spoke up in court in person to apologise. The youths were also disqualified from keeping all animals for a year and ordered to pay £200 costs.

GULL DEATHS

There were two major cases in regards to the deliberate harming of gulls in 2019. One case concerned the unlawful killing of a lesser black-backed gull by a man when he was on a day out at the seaside. Witnesses saw him catch the gull by the leg and smash the bird into a wall, killing it. He was later seen laughing about the incident. Gulls are protected under section 1 of the Wildlife and Countryside Act 1981 – and the man committed an offence by killing the wild bird.

He was sentenced to a 12-week curfew and ordered to pay £750 costs.

A second case saw a man jailed for attacking a gull. CCTV footage caught the man trampling and kicking the gull – which sadly died as a consequence of his actions. An RSPCA appeal for information was launched with the man ultimately being taken to court where magistrates sentenced him to 12 weeks' custody with immediate effect.

⁵ <https://education.rspca.org.uk/education/youthintervention/resources>

Getting ready for a new life

Branches delivering locally

Much direct animal welfare work in Wales is carried out through the RSPCA's network of branches. These separately registered charities, covering the whole of Wales, are run almost exclusively by volunteers, who devote huge swathes of their time to supporting local animals and furthering the animal welfare cause. Each branch serves a local community; offering diverse services including advice, subsidised microchipping and neutering, and animal care. Additionally, some branches rehome animals via an animal centre or a network of boarders and fosterers. During 2019, branches in Wales provided 9,692 cases of welfare assistance and rehomed 1,044 animals.

Caring for and rehoming animals

Many of the animals rescued by the RSPCA's Inspectorate require a period of intensive care, rehabilitation and treatment before going on to be rehomed from one of our animal centres.

We are proud to have a close working relationship with the veterinary profession in Wales, but also have our own RSPCA veterinary clinic in Merthyr Tydfil. This clinic supports two functions – providing urgent care for sick and injured animals rescued by RSPCA officers, and offering low-cost help for pets belonging to local people on low incomes or benefits. In 2019 Merthyr Tydfil Veterinary Clinic provided treatment for 3,272 animals, and delivered 5,001 outpatient appointments and 1,304 days of inpatient care.

RSPCA Cymru operates two animal centres in Wales – Bryn-y-Maen at Upper Colwyn Bay, and the Newport Animal Centre. These specialist

centres prioritise animals rescued by the RSPCA Inspectorate – and therefore often turn around the lives of animals who have experienced extreme neglect, cruelty or mistreatment. Additionally, inside Pets at Home in Newport, the RSPCA also operates our very first animal adoption centre in Wales – providing a great opportunity for rescued cats to be seen by the public. Prior to rehoming, pets will also be vaccinated, neutered and microchipped and sometimes spend time with our dedicated team of foster carers to help get them ready for a new forever home.

In 2019, 933 animals were rehomed by these national animal centres in Wales; each one with their own unique story to tell. Over the course of 2019, the RSPCA's branches and national animal centres rehomed 1,977 animals combined – offering a new life and a new start for animals often escaping some of the most difficult situations.

NEWPORT AND BRYN Y MAEN CASE STUDIES:

Ten puppies, which were sadly dumped in a plastic box in Newport, were cared for by RSPCA Newport Animal Centre last April. The Staffordshire bull-terrier puppies were named after Pokémon characters – Pikachu, Eevee, Flareon, Vulpix and Jiggly Puff – and all found their forever homes.

Also, back in April, a new multipurpose barn was officially unveiled at RSPCA Bryn-y-Maen Animal Centre. The barn was opened at The Friends of RSPCA Bryn-y-Maen Open Day, which also included a special fundraiser, where animal care assistant Abbie Griffith shaved her hair off to raise money for the centre!

BRANCH CASE STUDIES:

A dedicated RSPCA stalwart stepped down as branch chair in 2019, after 37 years.

Tudor Jones had been chair of RSPCA Glamorgan North & East Branch since 1982. Vice chair of the branch, Paul Smith – who stepped into Tudor's shoes – presented Tudor with an engraved vase for his commitment to the branch over the decades.

"Tudor is quite an amazing person and is very dedicated to animal welfare and feels strongly against animal cruelty," said Paul.

RSPCA Clwyd and Colwyn Branch announced they are set to expand their animal welfare clinic in Rhyl.

They aim to take their Vaughan Street clinic to a new level, having bought an adjoining building to provide more services to their client base, which has reached around 3,500 pet owners.

Branch treasurer Sylvia Moss said: "We are very excited for the future expansion of our animal welfare clinic, which will provide great services."

"Our clinic is thriving and we are very proud of the part it plays in the local community."

In addition, in December it was announced that the North Wales Mobile Animal Welfare Clinic would be operating in Wrexham. The mobile veterinary clinic is run by five RSPCA branches – Aberconwy Branch, Anglesey Branch, Clwyd & Colwyn Branch, West Gwynedd Branch and Wrexham District & Deeside Branch – and is funded entirely by donations and the fundraising efforts of volunteers. Volunteer and events officer for RSPCA Wrexham District & Deeside Branch, Dylan Evans, said: "The clinic really does make a difference to pet owners who are struggling to pay vet bills and we are very proud to be involved and bring this service to the people of Wrexham and Deeside."

MERTHYR CASE STUDY:

Last year the clinic – which opened in 2005 – treated its 30,000th animal.

RSPCA Cymru took into their care a muscovy duck and a white Indian runner duck, who were given a full assessment and checked by the clinic. Both were given a clean bill of health and deemed suitable for rehoming.

Senior clinician Jon Fitzmaurice said: "One of these ducks marked the 30,000th story our

clinic has to tell, and we're delighted it was another happy ending. We'll continue to be on hand to provide veterinary treatment, emergency care, neutering, microchipping and more to make Merthyr and South Wales a better place for animals."

In 2019 the clinic was also delighted to receive new X-ray equipment, costing nearly £10,000, which was generously funded by the RSPCA Glamorgan North & East Branch.

Education is prevention

The RSPCA's education team believes it is the duty of the RSPCA to focus just as much on the prevention of cruelty as it is to deal with the challenging consequences of cruelty. Education is key to helping people understand the needs of animals, learn that they are sentient beings and that we all have a responsibility towards all animals in our society. That's why we recently launched Generation Kind - a set of ambitious, innovative projects that aim to foster kindness and compassion towards all animals within children. If we educate and support people who need our help, we can help millions of animals live a life free from suffering and neglect; creating a future which is truly kind to animals.

Compassionate Class

The Year 3 class at Ysgol Gymraeg Coed y Gof were recognised as 2019's Most Compassionate Class across England and Wales. The Cardiff school impressed judges with their Welsh language animation, which incorporated a number of key animal welfare messages. They beat off competition from around 700 schools who took part from across England and Wales.

Compassionate Class takes an interactive, discussion-based approach to develop emotional literacy and consider the welfare needs of animals – and is a key part of Generation Kind. These PSHE Association accredited resources are designed to provide an exciting learning experience as well as supporting schools in the delivery of spiritual, moral, social and cultural education (SMSC) for 7–11 year olds.

Through a series of enquiry-led activities, children will consider what it means to be compassionate, understand the needs of different types of animals, and work collaboratively to develop empathy skills for their school lives and beyond.

291 foster carers engaged with us through Breaking the Chain sessions, Animal Action days, and exhibiting at foster carer conferences.

35 children took part in Animal Action Days – following referral by social workers. These highly targeted days develop empathy and self esteem in young people; through the prism of animal welfare exploration and positive interaction with animals.

484 secondary school pupils received a Great Debate briefing from our National Prevention and Education Advisor.

21 schools took part in one of our five Great Debate regional heats across Wales.

33 trainee teachers took part in interactive workshops for teachers to raise awareness of the five animal welfare needs, giving them the potential to reach over 900 children.

Great Debate

The Great Debate programme continued to grow in 2019, with a record number of schools participating. The concept is an integral part of the RSPCA's Generation Kind initiative. Open to schools across the country, the competition gives Key Stage 3 pupils the opportunity to consider and debate a host of ethical animal welfare topics - nurturing key skills in research, deliberation and communication.

Twenty two teams from 21 schools competed in five Wales heats – with Bryn Celynnog (Beddau), the Cathedral School (Cardiff), Cardinal Newman (Rhydyfelin), Milford Haven School, Ysgol Coedcae (Llanelli) and Ysgol Tryfan (Bangor) all advancing to the grand national final, which was held in the Welsh Parliament in June. Bryn Celynnog were chosen by judges as the winner.

Feedback received was overwhelmingly positive:

- 94% of teachers said they would place greater emphasis on animal welfare in their teaching as a result of taking part
- 100% said the debate was pitched at the right age and ability
- 89% found the simulation of a real debate helpful as part of their teaching programme.

Teachers said the following about our programme:

- "A really enjoyable and valuable day for students"
- "Thank you so much for such an organised and fantastic event. Our students had a fantastic time and learnt a lot from the experience"
- "I cannot thank you enough for providing this opportunity that our students rarely get. It is so vital to improving communication and confidence. Thank you again"
- "It provided the students with a better insight into how a debate works. All opportunities like this are very powerful"
- "It gave the students much food for thought"

Giving animals a voice in 2019

With so many vital animal welfare issues piquing public interest, it's up to our campaigners to give animals a voice by motivating our supporters to take meaningful actions on the issues that matter the most.

In 2019, thanks to a successful social media and press campaign, 1,605 members of our Wales supporter network took action for our #BangOutOfOrder campaign, which aims to mitigate the risks to companion, wild and farm animals and minimise irresponsible use and sale of fireworks. After the launch in October 2019, Wrexham was the first local authority to act and support our campaign asks in December, with three other local authorities following suit in early 2020.

We also introduced our new dog licensing campaign, #fetchyourlicence at our annual mass dog walking event, Big Walkies Live. With over 400 people attending, we held meaningful conversations about what a new dog licensing scheme could look like in Wales. Over 50 supporters engaged with our giant dog licence selfie frame.

At the 20th annual Pride Cymru event, we encouraged supporters and event-goers to stand with us in the fight to end breed specific legislation. With a bespoke selfie frame which asked "Do we look dangerous to you?", over 70 selfies were produced and countless conversations around the issue.

We also launched our new project, the Animal Welfare Charter. Developed as a scheme to recognise the small acts of good being done by the thriving business community and civic society across Wales, the Charter encourages the belief that kindness is good for business. In 2019, we opened a public consultation into the Charter, and have engaged with key contacts and leaders in retail, hospitality and business services. Responses include those from John Lewis & Partners, Spindogs, and the Royal Hotel, Cardiff.

Working for change

2019 has again seen the RSPCA work closely with decision-makers and stakeholders to effect positive change for animals, working with all tiers of government and political parties from across the spectrum.

Proactive work with local authorities has seen RSPCA Cymru give oral and written evidence to a number of local authorities; with many supporting proposed RSPCA motions or policy positions on a raft of measures, including on mitigating the risks fireworks pose to animals, the use of pets as prizes and dog breeding. Years of lobbying finally led, too, to the publication of a Bill which will ultimately ban the use of wild animals in circuses in Wales; while RSPCA Cymru has also outlined how local educational authorities and teaching practitioners can utilise the flexibility of the upcoming new curriculum to teach animal welfare in the classroom.

RSPCA Cymru also remains committed to working with other charities to effect positive change, and the Society's position on the management committee of the Animal Welfare Network for Wales is central to this. The RSPCA worked with other charities and interest groups to produce an updated statutory code of practice for the welfare of cats, and a voluntary code of practice concerned with the welfare of racing greyhounds – with these collaborative efforts delivering crucial advice that can help transform how animals are looked after in Wales.

In total, over the year, RSPCA Cymru issued 21 briefings and consultation responses to political stakeholders to help influence, shape and inform key decisions impacting upon animals – all of which are housed on the Society's dedicated PoliticalAnimal website, for decision-makers, politicians, their staff and other key stakeholders.

PawPrints

A record-breaking number of organisations were recognised by the RSPCA in 2019 as part of the prestigious PawPrints scheme. It remains the only programme recognising good practice from public bodies in relation to animal welfare – with local authorities, housing associations, police forces and others collecting gongs from Lesley Griffiths AM, the Welsh Government's Minister responsible for animal welfare, at a special ceremony in the Senedd. Newport City Council were one of 2019's big winners – recognised for their innovative approach to creating a safe playing space for dogs taken into the care of the local authority.

AWARD	LEVEL	ORGANISATION
Innovator		Newport City Council
Special Recognition Award		North Wales Rural Crime Team
Animal Activity Licensing	Bronze	Denbighshire County Council
Animal Activity Licensing	Bronze	Pembrokeshire County Council
Animal Activity Licensing	Silver	Shared Regulatory Services
Contingency Planning	Gold	Monmouthshire County Council
Contingency Planning	Bronze	Cardiff City Council
Housing	Bronze	Merthyr Tydfil Housing Association
Housing	Bronze	Merthyr Valley Homes
Housing	Bronze	Rhondda Housing Association
Housing	Bronze	Cartrefi Cymunedol Gwynedd
Housing	Bronze	Clwyd Alyn Housing Association
Housing	Silver	Mid-Wales Housing Association
Kennelled Dogs	Bronze	Shared Regulatory Services
Kennelled Dogs	Silver	Cardiff Dogs Home
Kennelled Dogs	Gold	Hope Rescue
Stray Dogs	Bronze	Anglesey County Council
Stray Dogs	Silver	Pembrokeshire County Council
Stray Dogs	Gold	Cardiff Dogs Home
Stray Dogs	Gold	Conwy County Borough Council
Stray Dogs	Gold	Denbighshire County Council
Stray Dogs	Gold	Shared Regulatory Services
Stray Dogs	Gold	Newport City Council
Stray Dogs	Gold	Wrexham County Borough Council

Communicating the key issues

Communication with the public is imperative in promoting key animal welfare messages and outlining the unique work delivered by the RSPCA across Wales.

Print, broadcast and online coverage remains one of the most powerful tools at the RSPCA's disposal to promote the work of the Inspectorate. In total, 272 proactive press releases were issued by RSPCA Cymru in 2019; securing thousands of press hits and column inches.

Several primetime appearances were also secured to promote this work over the year, and the issue of animal welfare in general. These have included *Crimewatch Live*, *Caught on Camera* and BBC Wales' consumer programme *X-Ray*. ITV News featured a special Dogs Die in Hot Cars segment on their evening news bulletins, where the RSPCA's Chris O'Brien 'felt the heat' inside a locked car, sitting alongside a sweating ITV journalist.

The power of the media in helping the RSPCA to communicate key issues was highlighted too, by a high-profile BBC expose into dog breeding standards in Wales, which helped keep the issues of puppy farming towards the top of the agenda and emphasised the importance of a series of long-standing RSPCA calls to the industry.

RSPCA Cymru's social media channels received a high amount of growth through 2019 with Facebook reaching 20,981 likes by the end of the year – a 24.1% increase on the previous year. Twitter and Instagram remain useful for engagement and promotion, while YouTube has become a library for the many videos released as part of the Society's media work.

272 press releases/proactive pieces.

129 statements.

157 Wales-focused broadcast programmes, mentions and interviews.

24.1% Facebook annual growth increase.

Case studies

RSPCA Inspector Gemma Cooper provided an interview for *Caught on Camera* after a man was caught on CCTV intentionally throwing two rabbits onto a grass verge – then driving off and leaving the hutch behind. The man was sent to prison and banned from keeping animals

for 10 years. Coverage of this case was featured at a local and UK National level. While a Facebook post reached 142,037 people with 52,466 engagements. As well as by the BBC's *Caught on Camera*, the story was also covered by UK Defenders.

RSPCA Inspector David Milborrow appeared on BBC One's *Crimewatch Live*, in a re-appeal for witnesses following a kitten being tossed from a moving car on a Pontypool roundabout in June 2019. A driver who filmed the incident on dash-cam footage had

adopted the kitten, and appeared alongside Inspector Milborrow on the programme. Press coverage was obtained from the *Daily Mirror*, *The Independent*, *Mail Online*, *Wales Online* and the *South Wales Argus* – amongst others.

Why you should never leave a dog a...
Posted by ITV Wales
8,338 Views

Dogs regulate their body temperature very differently to us - 0:43

This is why you should never leave your dog alone in a car on a hot day. Our reporter did an experiment with the RSPCA Cymru to see how quickly a parked vehicle heats up. Just a few minutes was enough. Read more: <http://bit.ly/2Gr9VdI>

14 4 01

A wealth of RSPCA welfare advice was issued to the public via the media in 2019, from what to do if you find an injured seal, hot weather advice – including Dogs Die in Hot Cars warnings – and fireworks messaging. During hot weather spells, we were keen to utilise the media to advise people on how to keep their pets cool. As well as a special feature on ITV Wales looking at how important it is not to keep a dog in a hot car, BBC Wales visited RSPCA Bryn-y-Maen Animal Centre to discuss the precautions put in place to care for pets.

Horse impales itself on fence after being scared by the fireworks

GRAPHIC CONTENT Harry the horse was found skewered on a post in Holywell after becoming startled by fireworks

Following Bonfire Night, widespread and high-profile coverage was obtained following the rescue of a horse that had been impaled by a fence/hedge in Holywell. Two RSPCA officers attended the incident – which was believed to have happened due to the horse being spooked by fireworks. Widespread UK National, local, regional coverage followed.

BBC Wales' top consumer programme *X-Ray* featured advice from the RSPCA for pet owners ahead of Christmas. RSPCA Inspector Emma Smith was interviewed by Rachel Treadaway-Williams on the 'dos and don'ts' around Christmas.

HELP US AND GET INVOLVED

GIVE GENEROUSLY

Support our work throughout the Coronavirus pandemic by donating and sharing our emergency appeal. Please visit:

www.rspca.org.uk/getinvolved/donate/coronavirus

Support us with a regular donation by direct debit. This means we can rely on your support and plan more effectively. Visit: www.rspca.org.uk/donate and see why every penny counts.

Become an RSPCA Sponsor, visit: www.rspca.org.uk/sponsor

Play the RSPCA Weekly Lottery and raise money for animals at the same time, visit: www.rspca.org.uk/lottery

TAKE ACTION

Rehome or foster an animal from one of our centres or branches, visit: www.rspca.org.uk/findapet

Volunteer for us, visit: <https://volunteer.rspca.org.uk/opportunities> to see some of the opportunities we are currently recruiting for.

LEAVE A LASTING LEGACY

The generous act of leaving a gift in your Will means you'll help protect animals from cruelty long into the future. To request your free Will Guide, visit: www.rspca.org.uk/giftsinwills

IN YOUR AREA

RSPCA local branches are run by volunteer trustees who influence how we care for animals and prevent cruelty to animals locally. Find out more about becoming a branch trustee at: www.rspca.org.uk/getinvolved/volunteer/whatcanido/branchtrustee

FUNDRAISING – TAKE PART IN AN EVENT OR DO YOUR OWN THING

Whether you want to organise a coffee morning or run a marathon, we can support you. From bike rides to pub quizzes, there are plenty of ways you can get involved, even from the comfort of your own home. For more information on our events and fundraising ideas, please visit: www.rspca.org.uk/getinvolved/fundraise or email us at: fundraisers-support@rspca.org.uk

SPEND AND SAVE

Look for the RSPCA Assured higher welfare label on food products when shopping and eating out, visit: www.rspcaassured.org.uk/where-to-buy/map for where to shop.

Take out RSPCA Pet Insurance - for every policy sold, 15 percent of the price you pay goes directly to helping less fortunate animals across England and Wales. Please visit: www.rspca.org.uk/shoponline/petinsurance

Set up Payroll Giving to make regular donations to us straight from your salary. You can donate as much or as little you like and you can stop your donation at any time. Please visit: www.rspca.org.uk/getinvolved/donate/monthly/payroll

Use Amazon Smile when purchasing Amazon products - at no extra cost to you, 0.5 percent of the price of every eligible product that you purchase will be donated to the RSPCA. Please visit: www.rspca.org.uk/getinvolved/amazonsmile

Buy RSPCA merchandise and help show your support in style. We have a range of items in different colours and sizes. Please visit: www.rspca.org.uk/shoponline/shopanddonate

SOCIAL SCENE

Follow us on Facebook: www.facebook.com/RSPCAcymru

Follow us on Twitter: [@RSPCAcymru](https://twitter.com/RSPCAcymru)

Follow us on Instagram: [@RSPCA_cymru](https://www.instagram.com/RSPCA_cymru)

Watch animal rescues on YouTube: www.youtube.com/RSPCAcymru

Read the latest animal welfare news from Wales: news.rspca.org.uk/category/wales/

Your generous donations of time, money and support mean we can plan ahead and work out how best to use our resources for animal welfare.

CAMPAIGN FOR US

We campaign to make the world a better place for animals. Take action and help us by visiting www.rspca.cymru/campaigns

GO GREEN

Take unwanted goods to one of the 300+ RSPCA charity shops, visit: www.rspca.org.uk/inyourarea to find your nearest shop.

Recycle broken and unwanted jewellery, UK and foreign banknotes, stamps, mobile phones and gadgets. Call 0800 633 5323 or visit: www.recyclingforgoodcauses.org/rspca

GET INVOLVED

Become a member of the RSPCA, visit: www.rspca.org.uk/joinus

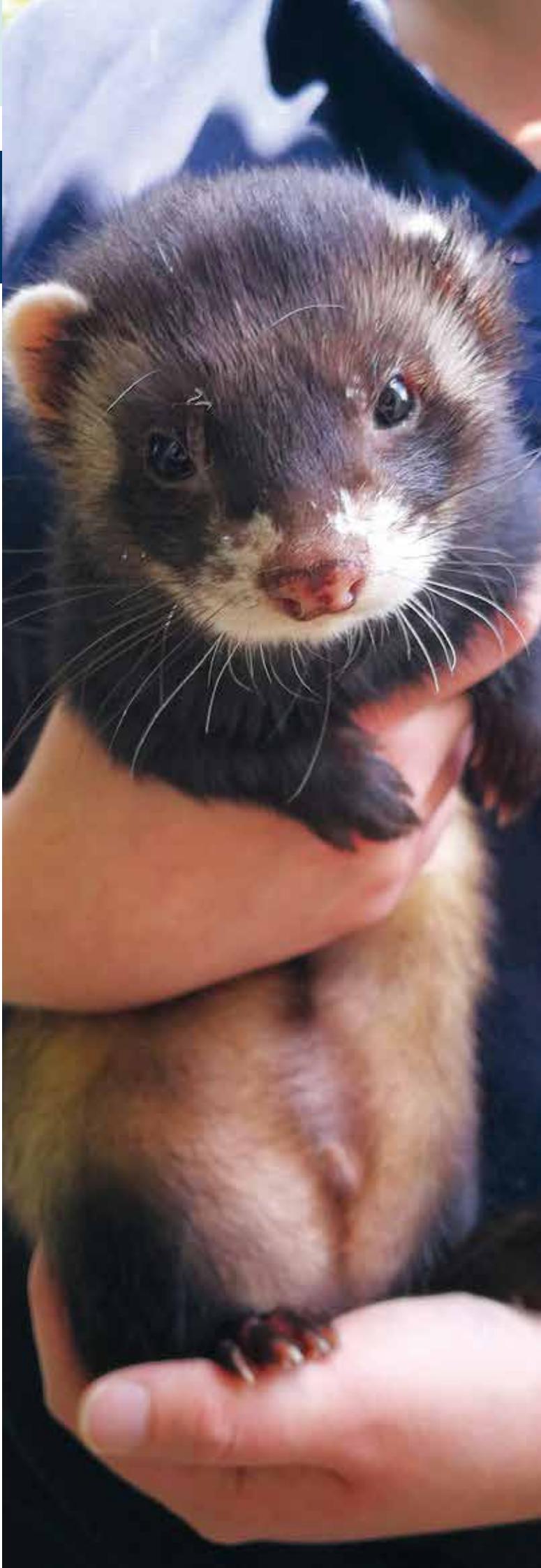
An Animal Action magazine subscription is ideal for young people under 12! Visit: www.rspca.org.uk/subscribe or for teenagers subscribe to Animal Life magazine: www.rspca.org.uk/whatwedo/latest/publications/print

The RSPCA Young Photographer Awards (YPA) is open to anyone aged 18 or younger. Visit: www.rspca.org.uk/ypa for past winner's photos and how to enter in 2020.

FEED YOUR PETS

Buy RSPCA pet food for your cats, dogs, guinea pigs and rabbits - it's been designed by experts. Cat and dog foods are 'complete', meaning they contain all your pets need to keep healthy. Visit: <https://shop.rspca.org.uk/>

To report an animal welfare concern please call the RSPCA on:
0300 1234 999

Cover photo: RSPCA Cymru

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals
6 Cae Gwydd, Greenmeadow Springs Business Park, Cardiff CF15 7AB
0300 1234 999 www.rspca.cymru www.politicalanimal.wales

 [@RSPCAcymru](https://facebook.com/RSPCAcymru) [@RSPCAcymru](https://twitter.com/RSPCAcymru)
 [@RSPCA_cymru](https://youtube.com/RSPCAcymru)

The RSPCA helps animals in England and Wales. Registered charity no: 219099
The RSPCA only exists with the support of public donations.

Copyright © 2020 RSPCA. All rights reserved. This material must not be reproduced or used in
any manner whatsoever without the express written permission of the RSPCA.

Printed on 100 percent recycled materials
using environmentally-friendly processes

20
CRYNODEB
BLYNYDDOL
CYMRU
19

Rhoi llais i anifeiliaid

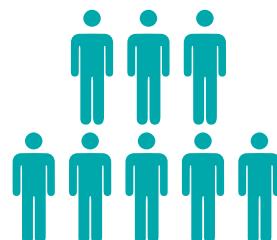
Cipolwg cyfflym ar 2019

8,294
o anifeiliaid
wedi'u hachub gan
swyddogion yr RSPCA

1,977
o anifeiliaid wedi'u
hailgartrefu gan yr
RSPCA yng Nghymru¹

122
o euogfarnau mewn
llysoedd ynaden am
droseddau yn ymwneud â
lles anifeiliaid

484
o ddisgyblion ysgol uwchradd
wedi cael gwybodaeth brifio
ar gyfer y Ddadl Fawr

4,392
o rybuddion a
hysbysiadau cyngor
wedi'u rhoi i wella lles

7,197
o gŵynion yngylch
creulondeb yr
ymchwiliwyd iddynt

c.50,000
o alwadau ffôn o Gymru
i'r RSPCA bob blwyddyn

9,692
o achosion o ganghennau
yng Nghymru yn rhoi
cymorth â lles

3,272
o anifeiliaid wedi'u trin
yng Nghlinig Milfeddygol
Merthyr Tudful

¹ Mae hyn yn cynnwys anifeiliaid wedi'u hailgartrefu gan ganghennau'r RSPCA yng Nghymru

Croeso i'n hadolygiad ar gyfer 2019

Mae cyhoeddi Crynodeb Blynnyddol RSPCA Cymru bob amser yn cynnig cyfle pwysig i edrych yn ôl ac adfyfyrio.

Mae edrych ar y ffigyrâu yn rhan annatod o'r broses – ac, unwaith eto, mae tudalennau'r adroddiad hwn yn dangos y miloedd o anifeiliaid a achubwyd, y gofalwyd amdanynt ac a ailgartrefwyd gennym y llynedd; y sgyrsiau dirifedi a gafwyd gydag eiriolwyr anifeiliaid; a'r oriau a dreuliwyd mewn ystafelloedd dosbarth yn ysbrydoli cenhedlaeth sy'n fwy caredig ac yn fwy tosturiol tuag at anifeiliaid.

Ac eto mae gan bob ystadegyn ei stori unigol ei hun. Ynghanol y miloedd o straeon achub ac ailgartrefu a'r sgyrsiau y bu RSPCA Cymru yn rhan ohonynt y llynedd, mae tudalennau'r adroddiad hwn yn canolbwytio ar rai o'r adegau rhyfeddol hynny sydd wedi newid bywydau anifeiliaid, perchnogion a'r cyhoedd yn ehangach.

Mae swyddogion ac arolygwyr yr RSPCA yn parhau i fod ar y rheng flaen dros anifeiliaid yng Nghymru bob awr o'r dydd – a'u gwaith yw anadl einioes ein sefydliad. O achub 65 dafad o glogwyni'r môr ym Mathri, i achub mochyn daear o faes tanio milwrol neu gath fach yn soudn rhwng clogfeini mawr ar draeth, mae eu gwaith yn amddiffyn anifeiliaid anwes, anifeiliaid fferm a bywyd gwylt Cymru yn parhau i fod yn unigryw yn y maes.

Ac eto, roedd 2019 hefyd yn flwyddyn pan gafwyd camau breision yn ein gwaith allgymorth gyda'r cyhoedd yn ehangach, wrth i ni geisio hyrwyddo agweddau cyfrifol at berchnogaeth ledled Cymru. Daeth mwy na 400 o berchnogion cŵn ynghyd i gymryd rhan yn y daith gerdded flynyddol i gŵn, y Big Walkies Live, yng Nghaerdydd – dyma ddathliad anhygoel o gŵn o bob lliw a llun. Roedd disgylion ysgolion o bob cwr o'r wlad wedi arddangos eu rhagoriaethau fel llysgenhadon anifeiliaid y dyfodol trwy raglen Dadl Fawr estynedig – gydag Ysgol

Gyfun Bryn Celynnoq o'r Beddau yn hawlio'r marciau uchaf yn y diweddglo mawreddog yn y Senedd. Ac yn 20fed digwyddiad blynnyddol Pride Cymru roeddem wrth ein boddau yn denu sylw cannoedd o gefnogwyr gyda'n nwyddau ar thema anifeiliaid a Pride a'n hymgyrch i roi diwedd ar y ddeddfwriaeth sy'n gwahaniaethu ar sail brid cŵn.

Ymhellach, rhoddwyd clod i ragor o awdurdodau lleol am y safonau y maent yn eu darparu ar gyfer anifeiliaid trwy ein cynllun Olion Pawennau; cafwyd trafodaethau allweddol yngylch cyflwyno addysgu lles anifeiliaid yn ystafelloedd dosbarth Cymru; a gwnaed cynydd o ran cyflwyno polisiau newydd sy'n gyfeillgar i anifeiliaid a hynny'n cynnwys cyflwyno Bil ar gyfer gwahardd defnyddio anifeiliaid gwylt mewn sircasau a chyfyngiadau ar roi anifeiliaid anwes fel gwobrau.

Yn amlwg, mae 2019 wedi bod yn flwyddyn eithriadol o brysur – ac er bod y miloedd o anifeiliaid a phobl y mae ein gwaith yn dylanwadu arnynt yn rhy niferus i'w crybwyl yn unigol, i RSPCA Cymru, mae lles pob rhywogaeth yn parhau i fod o'r pwys mwyaf wrth i ni geisio meithrin gwlaid sydd mor garedig a thosturiol â phosib i'n cyd-greaduriaid byw.

Chris Sherwood
Prif Weithredwr RSPCA

Ar y rheng flaen dros anifeiliaid

Mae swyddogion yr RSPCA ar y rheng flaen dros anifeiliaid 24 awr y dydd – bob dydd o'r flwyddyn, gan ymateb i 50,000 o alwadau bob blwyddyn o fewn Cymru ei hun. Mae'r rhain yn cynnwys galwadau brys ar ddydd Nadolig hefyd gan nad yw anghenion anifeiliaid y wlad yn stopio dros nos nac ar wyliau cyhoeddus.

Mae swyddogion yr RSPCA yn cyflawni swydd unigryw a heriol – gydag arolygwyr, swyddogion lles anifeiliaid, swyddogion casglu anifeiliaid a gwirfoddolwyr anafusion bywyd gwylt oll yn ysgwyddo rolau creiddiol wrth ymateb i gŵynion, ac wrth achub a chludo anifeiliaid.

Mae'r swyddogion wedi'u rhannu yn dri grŵp Arolygiaeth – y Gogledd a'r Canolbarth, y De Ddwyrain ac yn drydydd y De Orllewin – a rhaid iddynt ymateb i argyfyngau yng nghanolfannau trefol Cymru yn ogystal â'r lleoliadau mwyaf anghysbell. Er mwyn achub, mae swyddogion yr RSPCA wedi gorfol mynd i leoliadau amrywiol, heriol ac yn aml yn beryglas – gan gynnwys achub mochyn daear mewn maes tanio milwrol, a dwsinau o ddefaid o glogwyni lan y môr.

Ac eto, mae'r achubiadau trawiadol hyn yr un mor bwysig â'r ymatebion mwy arferol i ddigwyddiadau fel cŵn wedi'u gadael neu anifeiliaid anwes wedi'u trin yn wael. Cyfrannodd yr holl ymdrechion hyn at achub a chasglu 8,294 o anifeiliaid yng Nghymru yn 2019.

8,294 o anifeiliaid
wedi'u hachub yng
Nghymru.²

40 o swyddogion ac
arolygwyr gan yr RSPCA
yng Nghymru.

50,000 o alwadau
i'r RSPCA bob blwyddyn.

ACHUB O FAES TANIO'R FYDDIN

Cafodd mochyn daear ei achub ar ôl cael ei hun yn sownd mewn lleoliad peryglas ar faes tanio byw milwrol yng Nghil-y-coed, Sir Fynwy. Roedd y mochyn daear wedi syrrthio rhyw 1.5m i lawr pwll concrit ar weundiroedd Rogiet. Defnyddir y pyllau fel arfer gan bersonél milwrol i danio allan ohonynt. Llwyddodd swyddog yr RSPCA i afael yn y mochyn daear gyda theclyn dal, cyn ei ryddhau i'r gwylt mewn lleoliad diogel gerllaw. Yn ffodus, nid oedd y mochyn daear wedi dioddef unrhyw anafiadau neu broblem lles.

ACHUB CATH FACH O GREIGIAU'R MÔR

Achubwyd cath fach bedair wythnos oed mewn caethgyfle ar ôl iddi fynd yn sownd yng nghanol clogfeini mawr ar y morglawdd ar draeth Towyn. Daeth RSPCA Cymru i wybod amdani ar ôl i aelodau'r cyhoedd ei chlywed yn mewian. Gwnaeth swyddogion dri ymweliad â'r safle er mwyn ceisio cyrraedd y gath fach gan fod angen offer ychwanegol i symud creigiau. Yn y pen draw, llwyddodd Arolygydd yr RSPCA, Mark Roberts, i achub y gath fach drwy ddefnyddio gafaelwr cath.

Rhoddodd swyddogion yr RSPCA yr enw Rocky ar y gath fach yn gyntaf, ond cafodd ei hainenwi yn Pebbles yn ddiweddarach ar ôl yr ymgyrch achub arwrol. Rhoddwyd Pebbles yng ngofal teulu maethu maes o law.

² (yn seiliedig ar Ion-Hyd 6,912 – amcangyfrifwyd Tach-Rhag).

YMGYRCH FAWR I ACHUB DEFAID

Cwblhaodd timau arbenigol yr RSPCA ymgrych achub gymhleth i nôl 65 o ddefaid a oedd yn sownd ar glogwyni ger y môr ym Mathri, Sir Benfro ym mis Ebrill. Disgrifiwyd yr ymgrych achub yn un "hynod dechnegol" ac roedd yn cynnwys timau arbenigol achub â rhaff yr RSPCA, dau dim cychod yr RSPCA ac arbenigwr rhaffau achub mynydd. Llwyddwyd i achub y 65 dadaf a oedd wedi mynd yn sownd ar glogwyni tua 70-80 metr o uchder ac wedi gwsgaru mewn grwpiau dros ardal eang. Credwyd bod ci wedi dychryn y ddiadell fawr dros y clogwyni.

Dyweddodd Prif Arolygydd yr RSPCA ar gyfer grŵp y De Orllewin, Romain de Kerckhove: "Roedd hwn yn achub heriol iawn, ac mi gymerodd grym amser i sicrhau diogelwch y defaid. Oherwydd y tywydd anodd, wyneb agored y clogwyn serth, ynghyd â chynifer o anifeiliaid, roedd hi'n dasg anodd tu hwnt i'n swyddogion.

"Rydym yn achub defaid yn aml, ond ddim ar y raddfa hon fel arfer! Roedd hi'n ymgrych unigryw a hoffem ddiolch i bawb a roddodd gymorth i sicrhau canlyniad llwyddiannus i'r anifeiliaid hyn a hwythau mewn angen."

Atal creulondeb ac amddiffyn anifeiliaid

Erlyn yn aml yw'r dewis olaf i'r RSPCA – ac yn 2019 cafwyd gostyngiad canrannol amlwg yn ein herlyniadau yng Nghymru a hynny ar ôl cynnydd bob blwyddyn ers 2015. Serch hynny, yn 2019 roedd yr RSPCA wedi cael 122 o euogfarnau llwyddiannus mewn llysoedd ynaden am droseddau o dan y Ddeddf Lles Anifeiliaid (2006). Mae ffocws yr RSPCA yn parhau i fod ar roi cyngor ac arweiniad lles allweddol i helpu perchnogion – ac roedd nifer yr hysbysiadau cyngor a lles a roddwyd gan swyddogion yr RSPCA yn llawer, llawer mwy na nifer yr euogfarnau oherwydd rhoddwyd o leiaf 36 hysbysiad am bob un euogfarn. Fodd bynnag, ar brydiau, nid oes llawer o ddewis ond erlyn – ac mae troseddau bywyd gwylt bwriadol, ymosodiadau pwrrpasol gan droseddwyr ieuencid, ac esgeulustod difrifol o anifeiliaid anwes oll wedi bod yn y llys yn ystod 2019.

ATAL CREULONDEB

● Cwynion yr ymchwiliwyd iddynt yng Nghymru	7,197³
● Euogfarnau a gafwyd*	122⁴
● Diffynyddion a gafwyd yn euog (gan gynnwys dau berson ifanc)	60
● Troseddwyr a gafodd rybudd	38
● Hysbysiadau cyngor a lles a roddwyd	4,392

CŴN WEDI'U HACHUB YN DOD O HYD I GARTREF GYDA'I GILYDD

Daethpwyd o hyd i ddu gi ifanc, un wedi'i glymu'n dynn a'r llall mewn cawell, ond bellach maent yn mwynhau bywyd gyda'i gilydd mewn cartref newydd yng nghefn gwlad. Cafwyd hyd i Lady, croes-ddaeargi tarw Stafford, yn gorwedd fel pelen ar y llawr, wedi'i chlymu ar dennyn byr i lifft grisiau. Roedd hi'n hynod denau, yn crynu ac yn hynod nerfus ac ar y dechrau roedd yr Arolygydd yn pryderu na fyddai hi hyd yn oed yn gallu sefyll.

Cafwyd hyd i Bruno, ci tarw Ffrengig, wedi'i gloi mewn cawell cŵn budr heb ddŵr na dillad gwely. Roedd yn eistedd yn ei faw ei hun, roedd ei ewinedd wedi gordyfu a'i gôt wedi'i staenio ag wrin.

Daeth milfeddyg annibynnol i'r casgliad bod Lady wedi dioddef ac nad oedd anghenion Bruno wedi cael eu diwallu. Roedd Lady yn amlwg ar ei chythlwng pan gafodd rywbeth i'w fwyta ac i yfed yn y filfeddygfa.

Ar ôl gofal a diet arbennig i fagu pwysau, ailgartrefwyd Lady a Bruno gyda theulu gofalgar a fydd yn rhoi'r bywyd y maent yn ei haeddu iddynt.

Cafodd y percheneg ei wahardd rhag cadw pob anifail am bum mlynedd; rhoddwyd dirwy o £180 iddo a gorchymyn i dalu costau o £400.

³ Ion-Hyd = 5,999, ynghyd ag amcangyfrifon cyfartalog ar gyfer Tach/Rhag yn sgil newid mawr mewn dulliau a meddalwedd adrodd.

⁴ Mae'r rhain yn euogfarnau a gafwyd o dan Ddeddf Lles Anifeiliaid (2006). Cafwyd 20 euogfarn arall hefyd a oedd yn gysylltiedig â deddfwriaethau eraill.

RHOI GOFAL AC ADDYSG I DROSEDDWYR IFANC

Pan erlynwyd dau berson ifanc yn eu harddegau am weithred o drais diangen ac eithafol, roedd rhan o’u dedfryd yn cynnwys cael eu hatgyfeirio i fenter yr RSPCA sydd wedi’i gynnal gan dimau trosedd ieuenciad gyda’r nod o helpu pobl ifanc i weld effaith creulondeb ar anifeiliaid.

Roedd dau lanc ifanc yn eu harddegau wedi dwyn iâr ddomestig o ardd cyn lladd yr aderyn mewn ymosodiad hir a threisgar. Aethant â’r iâr, or’ enw Delila, allan o’i chwt, ei lapio mewn siaced a mynd i dî ffrind. Yno fe ymosododd y ddau ar Delila – ei chicio, ei tharo, a’i llosgi, cyn ei lladd. Er i filfeddyg ddisgrifio’r digwyddiad fel “artaith ddireswm” a chadarnhau y byddai’r aderyn wedi dioddef “poen annisgrifiadwy”, roedd cyfweliad yr heddlu â’r bechgyn yn ymwned â dwyn yr iâr yn unig. Fodd bynnag, ymchwiliodd yr RSPCA i’r mater fel trosedd lles anifeiliaid.

Dedfrydwyd y ddau lanc – 15 ac 16 oed – i orchymyn atgyfeirio 12 mis, a hynny’n cynnwys cymryd rhan yn rhaglen ymyrraeth yr RSPCA ‘Torri’r Gadwyn⁵. Clywodd y llys fod y ddau fachgen bellach yn ystyried y digwyddiad yn wrthun, a siaradodd y ddau eu hunain yn y llys i ymddiheuro. Cafodd y llanciau hefyd eu gwahardd rhag cadw pob anifail am flwyddyn a’u gorchymyn i dalu costau o £200.

LLADD GWYLANOD

Cafwyd dau achos difrifol o niweidio gwylanod yn fwriadol yn 2019. Roedd un achos yn ymwned â lladd gwylan gefnddu leiaf gan ddyn a oedd wedi mynd i lan y môr am ddiwrnod allan. Gwelodd tystion ef yn dal y wylan wrth ei choes a’i tharo yn erbyn wal, gan ei lladd. Cafodd ei weld yn ddiweddarach yn chwerthin am y digwyddiad. Mae gwylanod yn cael eu gwarchod o dan adran 1 Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 – a’r dyn wedi cyflawni trosedd trwy ladd yr aderyn gwylt.

Cafodd ei ddedfrydu i gyrrfyw 12 wythnos a’i orchymyn i dalu costau o £750. Mewn ail achos cafodd dyn ei garcharu am ymosod ar wylan. Cofnododd lluniau teledu cylch cyfyng y dyn yn ei sathru a’i chicio, a bu farw’r wylan o ganlyniad i’w weithredoedd. Lanswyd apêl gan yr RSPCA am wybodaeth, ac yn y pen draw aethpwyd â’r dyn i’r llys a’r ynaden yno wedi’i ddedfrydu i garchar am 12 wythnos a hynny i ddigwydd ar unwaith.

⁵ <https://education.rspca.org.uk/education/youthintervention/resources>

Paratoi at fywyd newydd

Canghennau yn gweithredu'n lleol

Mae llawer o waith uniongyrchol ar les anifeiliaid yn cael ei wneud trwy rwydwaith canghennau'r RSPCA. Mae'r rhain yn elusennau sydd wedi'u cofrestru ar wahân, gan gwmpasu Cymru gyfan, ac yn cael eu rhedeg bron yn gyfan gwbl gan wirfoddolwyr sy'n neilltuo rhannau helaeth o'u hamser yn cefnogi anifeiliaid lleol ac yn hyrwyddo achos lles anifeiliaid. Mae pob cangen yn gwasanaethu cymuned leol, gan gynnig gwasanaethau amrywiol sy'n cynnwys rhoi cyngor, cynorthwyo â chostau microsglodynnu ac ysbaddu, a gofalu am anifeiliaid. Yn ogystal, mae rhai canghennau yn ailgartrefu anifeiliaid trwy ganolfan anifeiliaid neu rwydwaith o gefnogwyr sy'n maethu neu'n cynnig llety i anifeiliaid. Yn ystod 2019, cofnododd canghennau yng Nghymru 9,692 o achosion o roi cymorth â lles yn ogystal ag ailgartrefu 1,044 o anifeiliaid.

Gofalu am anifeiliaid a'u hailgartrefu

Mae angen cyfnod o ofal dwys, adsefydlu a thriniaeth ar lawer o'r anifeiliaid sy'n cael eu hachub gan Arolygiaeth yr RSPCA cyn iddynt fynd ymlaen i gael eu hailgartrefu o un o'n canolfannau anifeiliaid.

Rydym yn ymfalchio yn ein perthynas waith agos gyda'r proffesiwn milfeddygol yng Nghymru, ond mae gennym hefyd ein clinig milfeddygol RSPCA ein hunain ym Merthyr Tudful. Mae dwy swyddogaeth i'r clinig hwn, sef darparu gofal brys i anifeiliaid sâl neu wedi'u hanafu sy'n cael eu hachub gan swyddogion yr RSPCA, a chynnig cymorth cost isel i anifeiliaid anwes sy'n perthyn i bobl leol sydd ar incwm isel neu fudd-daliadau. Yn 2019 rhoddodd Clinig Milfeddygol Merthyr Tydfil driniaeth i 3,272 o anifeiliaid, gan gynnwyl 5,001 o awpyntiadau cleifion allanol a 1,304 diwrnod o ofal i gleifion mewnol.

Mae RSPCA Cymru yn gweithredu dwy ganolfan anifeiliaid yng Nghymru – sef Bryn-y-Maen ym Mae Colwyn Uchaf, a Chanolfan Anifeiliaid Casnewydd. Mae'r canolfannau arbenigol hyn yn blaenoriaethu anifeiliaid

wedi'u hachub gan yr RSPCA – ac felly'n aml yn rhoi bywyd newydd i anifeiliaid sydd wedi dioddef esgeulustod eithafol, creulondeb neu gamdriniaeth. Yn ogystal, y tu mewn i Pets at Home yng Nghasnewydd, mae'r RSPCA hefyd yn gweithredu'r ganolfan mabwysiadu anifeiliaid gyntaf un yng Nghymru – gan roi cyfre gwych i gathod sydd wedi'u hachub gael eu gweld gan y cyhoedd. Cyn cael eu hailgartrefu, bydd anifeiliaid anwes hefyd yn cael eu brechu, eu hysbaddu a'u microsglodynnu ac weithiau bydd yr anifeiliaid yn treulio amser gyda'n tim ymroddedig o ofalwyr maeth i'w helpu i baratoi at eu cartref newydd parhaol.

Yn 2019, ailgartrefwyd 933 o anifeiliaid gan y canolfannau anifeiliaid cenedlaethol hyn; pob un a'i stori unigryw ei hun i'w hadrodd. Yn ystod 2019, ailgartrefodd canghennau'r RSPCA a'r canolfannau anifeiliaid cenedlaethol gyfanswm o 1,977 o anifeiliaid – gan gynnig bywyd newydd a dechrau newydd i anifeiliaid sy'n aml wedi dianc o sefyllfaedd anodd iawn.

ASTUDIAETHAU ACHOS CASNEWYDD A BRYN-Y-MAEN

Roedd deg ci bach wedi cael eu gadael yn ddiyngleidd mewn bocs plastig yng Nghasnewydd fis Ebrill diwethaf, a rhoddwyd gofal iddynt yng Nghanolfan Anifeiliaid Casnewydd yr RSPCA. Brid y cŵn bach oedd daeargi tarw Stafford a chawsant eu henwi ar ôl cymeriadau Pokémon, megis Pikachu, Eevee, Flareon, Vulpix a Jiggly Puff. Daethpwyd o hyd i gartref oes i bob un ohonynt.

Hefyd, yn ôl ym mis Ebrill, agorwyd ysgubor amlbwrpas newydd yn swyddogol yng Nghanolfan Anifeiliaid Bryn-y-Maen yr RSPCA. Cynhaliwyd Diwrnod Agored i agor yr ysgubor gan Gyfeillion Bryn-y-Maen, a'r diwrnod hefyd wedi cynnwys digwyddiad codi arian arbennig, sef y cynorthwydd gofalu anifeiliaid Abbie Griffith yn eillio'i gwallt i godi arian i'r ganolfan!

ASTUDIAETHAU ACHOS CANGHENNAU

Yn ystod 2019 daeth cyfnod un o hoelion wyth ymroddedig yr RSPCA i ben fel cadeirydd cangen, ar ôl 37 mlynedd.

Roedd Tudor Jones wedi bod yn gadeirydd Cangen RSPCA Gogledd a Dwyrain Morgannwg ers 1982. Rhoddwyd fâs wedi'i hengraffio i Tudor am ei ymrwymiad i'r gangen dros y degawdau, wedi'i gyflwyno iddo gan is-gadeirydd y gangen, Paul Smith sydd wedi camu i esgidiau Tudor.

"Mae Tudor yn berson eithaf anhygoel ac yn ymroddedig iawn i les anifeiliaid ac yn teimlo'n gryf yn erbyn creulondeb anifeiliaid," meddai Paul.

Cyhoeddodd Cangen RSPCA Clwyd a Cholwyn eu bod ar fin ehangu eu clinig lles anifeiliaid yn y Rhyl.

Yn sgil prynu adeilad cyfagos, y nod yw datblygu eu clinig yn Stryd Vaughan i gynnig mwy o wasanaethau i'w cleientiaid, sydd wedi cyrraedd tua 3,500 o berchnogion anifeiliaid anwes erbyn hyn.

Dyweddodd trysorydd y gangen Sylvia Moss: "Rydym yn llawn cyffro ynghylch ehangu ein clinig lles anifeiliaid yn y dyfodol, bydd yn cynnig gwasanaethau gwych."

"Mae ein clinig yn ffynnu ac rydym yn falch iawn o'r rhan sydd ganddo yn y gymuned leol."

Yn ogystal, ym mis Rhagfyr cyhoeddwyd y byddai Clinig Lles Anifeiliaid Symudol y Gogledd yn gweithredu yn Wrecsam. Mae'r clinig milfeddygol symudol yn cael ei redeg gan bum cangen yr RSPCA, sef Cangen Aberconwy, Cangen Ynys Môn, Cangen Clwyd a Cholwyn, Cangen Gorllewin Gwynedd a Changen Ardal Wrecsam a Glannau Dyfrdwy – ac fe gaiff ei ariannu'n gyfan gwbl gan roddion ac ymdrechion codi arian y gwirfoddolwyr. Dywedodd un gwirfoddolwr sy'n swyddog digwyddiadau ar gyfer Cangen RSPCA Ardal Wrecsam a Glannau Dyfrdwy, Dylan Evans: "Mae'r clinig wir yn gwneud gwahaniaeth i berchnogion anifeiliaid anwes sy'n ei chael hi'n anodd talu biliau milfeddyg ac rydym yn falch iawn o fod yn rhan o ddod â'r gwasanaeth hwn i bobl Wrecsam a Glannau Dyfrdwy."

ASTUDIAETH ACHOS MERTHYR

Y llynedd rhoddodd y clinig – a agorodd yn 2005 – driniaeth i'w 30,000fed anifail.

Daeth dwy hwyaden i ofal RSPCA Cymru – un hwyaden fwsg (muscovy) ac un hwyaden Indiaidd wen – a'r ddwy wedi cael asesiad iechyd llawn gan y clinig. Cafodd y ddwy eu barnu i fod yn iach ac yn addas i'w hailgartrefu.

Dyweddodd yr uwch glinigwr Jon Fitzmaurice: "Un o'r hwyaid hyn oedd y 30,000fed stori

y gall ein clinig ei hadrodd, ac rydym wrth ein bodd fod gennym ddiweddglo hapus arall. Byddwn yn parhau i fod yma i roi triniaeth filfeddygol, gofal brys, ysbaddu, microglodynnau a llawer mwy i wneud Merthyr a De Cymru yn lle gwell i anifeiliaid."

Yn 2019 roedd y clinig hefyd yn falch iawn o dderbyn offer pelydr-X newydd, gwerth bron i £10,000, wedi'i ariannu'n hael gan Gangen RSPCA Gogledd a Dwyain Morgannwg.

Addysg i atal

Mae tim addysg yr RSPCA o'r farn ei bod yn ddyletswydd ar yr RSPCA i ganolbwyntio cymaint ar atal creulondeb ag y mae ar ddelio â chanlyniadau heriol creulondeb. Mae addysg yn allweddol i helpu pobl i ddeall anghenion anifeiliaid, dysgu eu bod yn fodau ymdeimladol a bod gennym ni oll gyfrifoldeb tuag at yr holl anifeiliaid yn ein cymdeithas. Dyna pam y lansiwyd Cenhedlaeth Garedig gennym yn ddiweddar – sef casgliad o brosiectau uchelgeisiol, arloesol i feithrin caredigrwydd a thosturi mewn plant tuag at bob anifail. Drwy addysgu a chefnogi pobl sydd angen ein help, gallwn helpu miliynau o anifeiliaid fyw bywyd heb orfod dioddef, gan greu dyfodol sydd wir yn garedig i anifeiliaid.

Dosbarth Tosturiol

Dyfarnwyd mai dosbarth Blwyddyn 3 yn Ysgol Gymraeg Coed y Gof oedd Dosbarth Mwyaf Tosturiol 2019 ledled Cymru a Lloegr. Gwnaeth yr ysgol hon yng Nghaerdydd argraff dda ar feirniaid gyda'u hanimeiddiad Cymraeg a oedd yn ymgorffori nifer o negeseuon allweddol am les anifeiliaid. Roedd tua 700 o ysgolion wedi cymryd rhan yn y gystadleuaeth o bob rhan o Gymru a Lloegr.

Mae Dosbarth Tosturiol yn mynd ati'n rhngweithiol, yn seiliedig ar drafodaethau, i ddatblygu llythrennedd emosiynol ac i ystyried anghenion lles anifeiliaid – ac mae'n rhan allweddol o Genhedaeth Garedig. Mae'r adnoddau achrededig hyn gan Gymdeithas PSHE wedi'u cynllunio i roi profiad dysgu cyffrous yn ogystal â chefnogi ysgolion i gyflwyno addysg ysbyrdol, foesol, gymdeithasol a diwlliannol ar gyfer plant 7–11 oed.

Trwy gyfres o weithgareddau yn seiliedig ar ymchwilio, mae plant yn ystyried beth yw ystyr bod yn dosturiol, yn dod i ddeall anghenion gwahanol fathau o anifeiliaid, ac yn cydweithio i ddatblygu sgliau empathi ar gyfer eu bywydau ysgol a thu hwnt.

291 o ofalwyr maeth pobl ifanc wedi ymgysylltu â ni trwy sesiynau Torri'r Gadwyn, diwrnodau Gweithredu dros Anifeiliaid, a phresenoldeb mewn cynadleddau gofalwyr maeth.

Cymerodd **35 o blant** ran mewn Diwrnodau Gweithredu dros Anifeiliaid – yn dilyn cael eu hatgyfeirio gan weithwyr cymdeithasol. Mae'r dyddiau hyn wedi'u targedu'n benodol iawn i ddatblygu empathi a hunan-barch ymhlið pobl ifanc, a hynny trwy brism edrych ar les anifeiliaid a rhngweithio cadarnhaol ag anifeiliaid.

Derbyniodd **4484 o ddisgyblion ysgolion uwchradd** fanylion y Ddadl Fawr gan ein Cynghorydd Addysg ac Atal Cenedlaethol.

Cymerodd **21 o ysgolion** ran yn rhagbrofion rhanbarthol y Ddadl Fawr ledled Cymru.

Daeth **33 o athrawon dan hyfforddiant** i weithdai rhngweithiol i athrawon er mwyn codi ymwybyddiaeth am bum angen lles anifeiliaid, gan fod â'r potensial i gyrraedd dros 900 o blant.

Y Ddadl Fawr

Parhaodd rhaglen y Ddadl Fawr i dyfu yn 2019, gyda'r nifer uchaf erioed o ysgolion wedi cymryd rhan. Mae'r cysyniad yn rhan annatod o fenter Cenhedlaeth Garedig yr RSPCA. Mae'r gystadleuaeth yn agored i ysgolion ledled y wlad, ac yn rhoi cyfle i ddisgyblion Cyfnod Allweddol 3 ystyried a thraffod llu o bynciau moesegol yn ymwnud â lles anifeiliaid – gan feithrin sgiliau allweddol mewn ymchwil, pwysa a mesur, a chyfathrebu.

Cystadloedd 22 tim o 21 ysgol mewn pum rhagbrawf ledled Cymru – gyda Bryn Celynnog (Beddau), Ysgol y Gadeirlan (Caerdydd), Cardinal Newman (Rhydyfelin), Ysgol Gyfun Aberdaugleddau, Ysgol Coedcae (Llanelli) ac Ysgol Tryfan (Bangor) yn mynd ymlaen i'r rownd derfynol fawr a gynhalwyd yn Senedd Cymru ym mis Mehefin. Bryn Celynnog ddaeth i'r brig ym marn y beirniaid.

Roedd yr adborth a gafwyd yn gadarnhaol dros ben:

- Dywedodd 94% o athrawon y byddent yn rhoi mwy o bwyslais ar les anifeiliaid yn eu haddysgu o ganlyniad i gymryd rhan
- Dywedodd 100% fod y ddadl wedi'i hanelu at yr oedran a'r gallu cywir
- Roedd 89% o'r farn bod efelychu dadl go iawn yn ddefnyddiol fel rhan o'u rhaglen addysgu

Dyma'r hyn yr oedd gan yr athrawon i'w ddweud am ein rhaglen:

- "Diwrnod difyr a gwerthfawr iawn i fyfyrwyr."
- "Diolch yn fawr am ddigwyddiad mor drefnus a gwych. Cafodd ein myfyrwyr amser bendigedig ac wedi dysgu llawer o'r profiad."
- "Ni allaf ddiolch digon i chi am roi'r cyfle hwn nad yw ein myfyrwyr yn ei gael yn aml. Mae mor hanfodol i wella cyfathrebu a hyder. Diolch i chi eto."
- "Fe roddodd well dealltwriaeth i'r myfyrwyr o sut mae dadl yn gweithio. Mae pob cyfle fel hyn yn bwerus iawn."
- "Mae'r myfyrwyr wedi cael llawer i gnoi cil drosto."

Rhoi llais i anifeiliaid yn 2019

Gan fod cynifer o faterion lles anifeiliaid hanfodol yn ennyd diddordeb y cyhoedd, rhaid i'n hymgyrchwyr ni roi llais i anifeiliaid trwy ysgogi ein cefnogwyr i gymryd camau ystyrlon ar y materion pwysicaf.

Yn 2019, diolch i ymgrych lwyddiannus ar y cyfryngau cymdeithasol ac yn y wasg, cymerodd 1,605 aelod o'n rhwydwaith cefnogwyr yng Nghymru gamau yn ein hymgyrch Tân gwylt #BangOutOfOrder, sy'n ceisio lliniaru'r peryglon i anifeiliaid anwes, gwylt a fferm a lleihau gwerthu Tân gwylt a defnydd anghyfrifol arno. Ar ôl y lansiad ym mis Hydref 2019, Wrecsam oedd yr awdurdod lleol cyntaf i weithredu a chefnogi ein hymdrehigion ym mis Rhagfyr, gyda thri awdurdod lleol arall yn gwneud yr un peth yn gynnar yn 2020.

Fe wnaethom hefyd gyflwyno ein hymgyrch trwyddedu cŵn newydd, #fetchyourlicence yn ein digwyddiad blynnyddol yn mynd â chŵn am dro, sef Big Walkies Live. Daeth dros 400 o bobl yno, a chafwyd sgyrsiau ystyrlon yngylch sut beth fyddai cynllun trwyddedu cŵn newydd yng Nghymru. Defnyddiodd dros 50 o gefnogwyr ein ffrâm trwydded cŵn enfawr i dynnu hunlun.

Yn 20fed digwyddiad blynnyddol Pride Cymru, buom yn brysur yn annog cefnogwyr a mynchywyr digwyddiadau i sefyll gyda ni yn y frwydr i roi diwedd ar ddeddfwriaeth sy'n benodol ar gyfer rhai bridiau. Gyda ffrâm hunlun pwrpasol a ofynnai "Ydyn ni'n edrych yn beryglus i chi?", tynnwyd dros 70 o hunluniau ac ysgogwyd sgyrsiau dirifedi yngylch y pwnc.

Fe wnaethom hefyd lansio ein prosiect newydd, Siarter Lles Anifeiliaid. Datblygywd hwn fel cynllun i gydnabod y gweithredoedd da a wneir gan y gymuned fusnes ffyniannus a'r gymdeithas ddinesig ledled Cymru, a'r Siarter yn annog y gred bod caredigrwyd yn dda i fusnes. Yn 2019, agorwyd ymgynghoriad cyhoeddus i'r Siarter, ac rydym wedi ymgysylltu ag arweinwyr a chysylltiadau allweddol ym maes gwasanaethau manwerthu, lletygarwch a busnes. Ymhlið yr ymatebion mae rhai gan John Lewis a'i Bartneriaid, Spindogs, a Gwesty Brenhinol Caerdydd.

Gweithio i gael newid

Unwaith eto, yn ystod 2019 gweithiodd yr RSPCA yn agos gyda phenderfynwyr a rhanddeiliaid i sicrhau newid cadarnhaol i anifeiliaid, gan weithio gyda phob haen llywodraeth a gyda phleidiau gwleidyddol o bob rhan o'r sbectrwm.

Mae gwaith rhagweithiol gydag awdurdodau lleol wedi golygu bod RSPCA Cymru wedi rhoi dystiolaeth lafar ac ysgrifenedig i nifer o awdurdodau lleol; gyda llawer yn cefnogi cynigion neu safbwytiau polisi arfaethedig yr RSPCA ar lu o fesurau, gan gynnwys lliniaru peryglon tân gwylt i anifeiliaid, defnyddio anifeiliaid anwes fel gwobrau a bridio cŵn. Yn ogystal, o'r diwedd, arweiniodd blynnyddoedd o lobio at gyhoeddi Bil a fydd yn y pen draw yn gwahardd defnyddio anifeiliaid gwylt mewn syrcasau yng Nghymru. Mae RSPCA Cymru hefyd wedi amlinellu sut y gall awdurdodau addysg lleol ac ymarferwyr addysgu ddefnyddio hyblygrwydd y cwricwlwm newydd i ddysgu am les anifeiliaid yn yr ystafell ddosbarth.

Mae RSPCA Cymru hefyd yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio gydag elusennau eraill i sicrhau newid cadarnhaol, ac mae aelodaeth y Gymdeithas ar bwylgor rheoli Rhwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru yn ganolog i hyn. Cydweithiodd yr RSPCA gydag elusennau a grwpiau buddiant eraill i ddiweddarau cod ymarfer statudol er lles cathod, ynghyd â llunio cod ymarfer gwirfoddol yn ymwneud â lles milgwn rasio – gyda'r ymdrechion cydweithredol hyn yn rhoi cyngor hanfodol a all helpu i drawsnewid sut y gofalir am anifeiliaid yng Nghymru.

Yn gyfan gwbl, dros y flwyddyn, cyhoeddodd RSPCA Cymru 21 o ddogfennau briffio ac ymatebion ymgynghori i randdeiliaid gwleidyddol i helpu i ddylanwadu, siapio a llywio penderfyniadau allweddol sy'n effeithio ar anifeiliaid, ac mae'r rhain oll ar gael ar wefan PoliticalAnimal yr RSPCA ar gyfer penderfynwyr, gwleidyddion, eu staff a rhanddeiliaid allweddol eraill.

Olion Pawennau

Cafodd y nifer fwyaf erioed o sefydliadau eu cydnabod gan yr RSPCA yn 2019 fel rhan o'r cynllun Olion Pawennau. Dyma'r unig raglen sy'n cydnabod arfer da gan gyrrff cyhoeddus mewn perthynas â lles anifeiliaid – gydag awdurdodau lleol, cymdeithasau tai, heddluoedd ac eraill wedi dod ynghyd mewn seremoni arbennig yn y Senedd i dderbyn clod gan Lesley Griffiths AC, sef Gweinidog Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am les anifeiliaid. Roedd Cyngor Dinas Casnewydd yn un o enillwyr mawr 2019 – gan gael eu clodfori am eu dull arloesol o greu lle chwarae diogel i gŵn sydd wedi dod i ofal yr awdurdod lleol.

GWOB	LEFEL	SEFYDLIAD
Arloeswr		Cyngor Dinas Casnewydd
Gwob Cydnabyddiaeth Arbennig		Tim Troseddau Cefn Gwlad Gogledd Cymru
Trwyddedu Gweithgarwch Anifeiliaid	Efydd	Cyngor Sir Ddinbych
Trwyddedu Gweithgarwch Anifeiliaid	Efydd	Cyngor Sir Penfro
Trwyddedu Gweithgarwch Anifeiliaid	Arian	Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir (SRS)
Cynlluniau Wrth Gefn	Aur	Cyngor Sir Fynwy
Cynlluniau Wrth Gefn	Efydd	Cyngor Dinas Caerdydd
Tai	Efydd	Cymdeithas Tai Merthyr Tudful
Tai	Efydd	Cartrefi Cymoedd Merthyr
Tai	Efydd	Cymdeithas Tai Rhondda
Tai	Efydd	Cartrefi Cymunedol Gwynedd
Tai	Efydd	Cymdeithas Tai Clwyd Alyn
Tai	Arian	Cymdeithas Tai Canolbarth Cymru
Cŵn mewn Cenol	Efydd	Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir
Cŵn mewn Cenol	Arian	Cartref Cŵn Caerdydd
Cŵn mewn Cenol	Aur	Hope Rescue
Cŵn Strae	Efydd	Cyngor Sir Ynys Môn
Cŵn Strae	Arian	Cyngor Sir Penfro
Cŵn Strae	Aur	Cartref Cŵn Caerdydd
Cŵn Strae	Aur	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cŵn Strae	Aur	Cyngor Sir Ddinbych
Cŵn Strae	Aur	Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir
Cŵn Strae	Aur	Cyngor Dinas Casnewydd
Cŵn Strae	Aur	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

Cyfathrebu'r materion allweddol

Mae cyfathrebu â'r cyhoedd yn hollbwysig i hyrwyddo negeseuon allweddol am les anifeiliaid ac i roi gwybod am y gwaith unigryw y mae'r RSPCA yn ei wneud ledled y wlad.

Mae sylw ar-lein, mewn papurau wedi'u hargraffu, ar y teledu a'r radio yn dal i fod yn un o'r arfau mwyaf pwerus sydd ar gael i'r RSPCA i hyrwyddo gwaith ei swyddogion ac arolygwyr. Cyhoeddwyd cyfanswm o 272 o ddatganiadau rhagweithiol i'r wasg gan RSPCA Cymru yn 2019, a hynny wedi arwain at filoedd o drawiadau ar-lein a modfeddi colofnau yn y wasg.

Cafwyd sawl ymddangosiad yn ystod oriau brig y teledu hefyd i hyrwyddo'r gwaith hwn yn ystod y flwyddyn, a hyrwyddo materion lles anifeiliaid yn gyffredinol. Mae'r rhain wedi cynnwys *Crimewatch Live, Caught on Camera* a rhaglen BBC Wales X-Ray. Roedd ITV News wedi cynnwys eitem arbennig am gŵn yn marw mewn ceir poeth ar eu bwletinau newyddion gyda'r nos, lle roedd Chris O'Brien o'r RSPCA yn 'teimlo'r gwres' y tu mewn i gar wedi'i gloi, yn eistedd ochr yn ochr â newyddiadurwr ITV chwyslyd.

Gwelwyd pŵer y cyfryngau wrth helpu'r RSPCA i gyfathrebu materion allweddol hefyd yn sgil rhaglen y BBC yn datgelu safonau bridio cŵn yng Nghymru, a hynny wedi cynorthwyo i gadw ffermio cŵn bach ar frig yr agenda a phwysleisio pwysigrwydd galwadau'r RSPCA ers amser maith i'r diwydiant.

Tyfodd sianeli cyfryngau cymdeithasol RSPCA Cymru yn fawr trwy gydol 2019 gyda Facebook yn cyrraedd 20,981 o bobl yn ei hoffi erbyn diwedd y flwyddyn – cynnydd o 24.1% ar y flwyddyn flaenorol. Mae Twitter ac Instagram yn parhau i fod yn ddefnyddiol ar gyfer ymgysylltu a hyrwyddo, tra bod YouTube wedi dod yn llyfrgell i'r nifer fawr o fideos a ryddhawyd fel rhan o waith cyfryngau'r Gymdeithas.

Astudiaethau achos

Rhoddodd Arolygydd yr RSPCA, Gemma Cooper, gyfweliad i *Caught on Camera* ar ôl i ddyn gael ei ddal ar deledu cylch cyfyng yn fwriadol yn taflu dwy gwningen ar ochr ffordd – ac yna yn gyrru i ffwrdd a gadael y cwt ar ôl. Anfonwyd y dyn i'r carchar a'i wahardd rhag cadw

anifeiliaid am 10 mlynedd. Cafodd yr achos hwn sylw ar lefel leol a'r DU. Cyrhaeddodd postiad ar Facebook **142,037 o bobl** gyda **52,466 yn ymateb**. Yn ogystal â *Caught on Camera* y BBC yn sôn amdano, cafodd y stori sylw hefyd yn UK Defenders.

272 o ddarnau rhagweithiol/datganiadau i'r wasg.

129 datganiad.

157 o raglenni, cyfeiriadau a chyfweliadau yn canolbwytio ar Gymru.

Twf blynnyddol Facebook: cynnydd o **24.1%**

Ymddangosodd Arolygydd yr RSPCA David Milborrow ar *Crimewatch Live* ar BBC One, mewn ail apêl am dystion ar ôl i gath fach gael ei thaflu o ffenest car ar gylchfan ym Mhont-y-pŵl ym mis Mehefin 2019. Mae'r gyrrwr a ffilmiodd y digwyddiad o gamera

ei char wedi mabwysiadu'r gath fach, gan fynd ar y rhaglen gyda'r Arolygydd Milborrow. Cafwyd sylw yn y wasg yn y *Daily Mirror*, *The Independent*, *Mail Online*, *Wales Online* a'r *South Wales Argus* – ymysg eraill.

Why you should never leave a dog a...
Posted by **ITV Wales**
8,338 Views

This is why you should never leave your dog alone in a car on a hot day.
Our reporter did an experiment with the RSPCA Cymru to see how quickly a parked vehicle heats up. Just a few minutes was enough.
Read more: <http://bit.ly/2Ge9Vdl>

1 hr 24 min 4 sec 01

Rhoddodd yr RSPCA lond gwlad o gyngor lles i'r cyhoedd drwy'r cyfryngau yn 2019, gan gynnwys beth i'w wneud os dewch o hyd i forlo wedi'i anafu, cyngor ar dywydd poeth (megis rhybuddion Mae Cŵn yn Marw mewn Car Poeth), a negeseunon yn ymwneud â thân gwylt. Yn ystod cyfnodau tywydd poeth, roeddem yn frwd i ddefnyddio'r cyfryngau i gynghori pobl ar sut i gadw eu hanifeiliaid anwes yn gorboethi. Yn ogystal ag eitem arbennig ar ITV Cymru yn edrych ar ba mor bwysig yw peidio â chadw ci mewn car poeth, ymwelodd BBC Wales â Chanolfan Anifeiliaid Bryn-y-Maen yr RSPCA i drafod y rhagofalon ar waith i ofalu am anifeiliaid anwes.

Horse impales itself on fence after being scared by the fireworks

GRAPHIC CONTENT Harry the horse was found skewered on a post in Holywell after becoming startled by fireworks

Yn dilyn Noson Tân Gwyllt, cafwyd sylw eang yn dilyn achub ceffyl a oedd wedi mynd yn sownd mewn ffens/gwrych yn Nhreffynnon. Aeth dau o swyddogion yr RSPCA i'r digwyddiad, a thybiwyd bod y ceffyl wedi cael ei ddychryn gan dân gwylt. Bu sylw mawr i'r achos yn lleol, yn rhanbarthol a ledled y Deyrnas Unedig.

Roedd rhaglen BBC Wales X-Ray wedi cynnwys cyngor gan yr RSPCA ar gyfer perchnogion anifeiliaid anwes cyn y Nadolig. Cafodd Arolygydd yr RSPCA, Emma Smith, ei chyfweld gan Rachel Treadaway-Williams ynglych y pethau y dylid ac na ddylid eu gwneud yn ystod cyfnod y Nadolig.

HELPWCH NI A DEWCH YN RHAN

RHOWCH YN HAEL

Cefnogwch ein gwaith yn ystod pandemig y Coronafeirws drwy roi rhodd a rhannu ein hapêl brys. Ewch i: www.rspca.org.uk/getinvolved/donate/coronavirus

Gallwch ein cefnogi drwy roi rhodd gyson drwy ddebyd uniongyrchol. Mae hyn yn golygu y gallwn ddibynnu ar eich cefnogaeth a chynllunio yn fwy effeithiol, ewch i: www.rspca.org.uk/donate a gweld pam fod pob ceiniog yn cyfrif.

Dewch yn Noddwr yr RSPCA, ewch i: www.rspca.org.uk/sponsor

Chwaraewch Loteri Wythnosol yr RSPCA a chodi arian ar gyfer anifeiliaid ar yr un pryd, ewch i: www.rspca.org.uk/lottery

GNEWCH RYWBETH

Rhowch gartref neu maethwch anifail o un o'n canolfannau neu ganghennau, ewch i: www.rspca.org.uk/findapet

Gwirfoddolwch gyda ni, ewch i: www.rspca.org.uk/volunteer i weld rhai o'r cyfleoedd yr ydym yn reciriwtio iddynt ar hyn o bryd.

GADEWCH RODD I NI YN EICH EWYLLYS

Mae'r haelioni o adael rhodd yn eich ewyllys yn golygu y byddwch yn helpu i amddiffyn anifeiliaid rhag creulondeb am gyfnod hir i'r dyfodol. I gael copi am ddim o'r Canllaw Ewyllys, ewch i: www.rspca.org.uk/giftsinwills

YN EICH ARDAL

Mae canghennau lleol yr RSPCA wedi'u rheged gan ymddiriedolaethau gwirfoddol sy'n dylanwadu ar sut rydym yn gofalu am anifeiliaid ac yn atal creulondeb iddynt yn lleol. Mae rhagor o wybodaeth ynghylch dod yn ymddiriedolwr cangen i'w chael yn: www.rspca.org.uk/branchtrustee

CODWCH ARIAN – CYMERWCH RAN MEWN DIGWYDDIAD NEU GWNEWCH RYWBETH EICH HUN

Boed chi am drefnu bore coffi neu redeg marathon, gallwn eich cefnogi. O reidio beic i drefnu cwis mewn tafarn, mae digonedd o ffyrdd y gallwch gymryd rhan, hyd yn oed o gysur eich cartref eich hun. I gael rhagor o wybodaeth am ein digwyddiadau a syniadau codi arian, ewch i: www.rspca.org.uk/getinvolved/fundraise neu gyrrwch e-bost atom i: fundraisers-support@rspca.org.uk

GWARIWCH A CHYNILWCH

Chwiliwch am label lles uwch RSPCA Assured ar gynnrych bwyd wrth siopa a bwyta allan, ewch i: www.rspcaassured.org.uk/where-to-buy/map i weld ble i siopa.

Prynwch yswiriant anifeiliaid anwes yr RSPCA – am bob polisi a werthir, mae 15 y cant o'r pris yn mynd yn syth i helpu anifeiliaid llai ffodus ledled Cymru a Lloegr. Ewch i: www.rspca.org.uk/petinsurance

Sefydlwch rodd drwy'r Gyflogres i roi rhodd reolaidd i ni yn syth o'ch cyflog. Gallwch gyfrannu cymaint neu gyn lleied ag y dymunwch a gallwch atal eich rhodd ar unrhyw adeg. Ewch i: www.rspca.org.uk/getinvolved/donate/monthly/payroll

Defnyddiwch Amazon Smile wrth brynu cynhyrchion Amazon – heb unrhyw gost ychwanegol i chi, bydd 0.5 y cant o bris pob cynrych cymwys rydych chi'n ei brynu yn cael ei roi i'r RSPCA. Ewch i: www.rspca.org.uk/getinvolved/amazonsmile

Prynwch nwyddau'r RSPCA a helpu i ddangos eich cefnogaeth mewn steil. Mae gennym amrywiaeth o eitemau mewn gwahanol liwiau a meintiau. Ewch i: www.rspca.org.uk/shoponline/shopanddonate

BYDDWCH YN GYMDEITHASOL

Dilynwch ni ar Facebook: www.facebook.com/RSPCAcymru

Dilynwch ni ar Twitter: [@RSPCAcymru](https://twitter.com/RSPCAcymru)

Dilynwch ni ar Instagram: [@RSPCA_cymru](https://www.instagram.com/RSPCA_cymru)

Gwyliwr ein ffilmiau ar: www.youtube.com/RSPCAcymru

Darllenwch y newyddion diweddaraf am les anifeiliaid yng Nghymru: news.rspca.org.uk/category/wales/

Mae eich rhoddion hael mewn amser, arian a chymorth yn golygu y gallwn gynllunio ymlaen llaw ac ystyried yn fanwl y ffordd orau o ddefnyddio ein hadnoddau er lles anifeiliaid.

YMGYRCHWCH DROSOM

Rydym yn ymgrychu i wneud y byd yn lle gwell i anifeiliaid. Gwnewch rywbeith a helpwch ni drwy fynd i: www.rspca.cymru/campaigns

EWCH YN WYRDD

Ewch ag unrhyw nwyddau nad ydych eu heisiau i un o 300+ o siopau elusen yr RSPCA, ewch i: www.rspca.org.uk/inyourarea i gael hyd i'ch siop agosaf.

Ailgylchwch gemwaith wedi torri ac nad ydych eu heisiau, papurau arian y wlad hon neu dramor, stampiau, ffonau symudol a theclynnau. Ffoniwch: 0800 633 5323 neu ewch i: www.recyclingforgoodcauses.org/rspca

YMUNWCH Â NI

I ymuno â'r RSPCA, ewch i: www.rspca.org.uk/joinus

Mae tanysgrifiad i'r cylchgrawn Animal Action yn ddelfrydol i bobl ifanc o dan 12 oed. Ewch i: www.rspca.org.uk/subscribe neu i bobl ifanc yn eu harddegau tanysgrifiwch i'r cylchgrawn Animal Life: www.rspca.org.uk/whatwedo/latest/publications/print

Mae Gwobrau Ffotograffwyr Ifanc yr RSPCA yn agored i unrhyw un sy'n 18 oed neu'n iau. Ewch i: www.rspca.org.uk/ypa i weld lluniau enillwyr y gorffennol a sut i ymgeisio yn 2020.

BWYDWCH EICH ANIFEILIAID ANWES

Prynnwch fwyd anifeiliaid anwes yr RSPCA sydd wedi'i gynllunio gan arbenigwyr ar gyfer eich cathod, cŵn, moch cwta a chwningod. Mae'r bwyd i gathod a chŵn yn 'gyflawn', sy'n golygu eu bod yn cynnwys popeth sydd ei angen ar eich anifeiliaid anwes i'w cadw'n iach. Ewch i: <https://shop.rspca.org.uk/>

Os ydych yn pryderu am les anifail, ffoniwch yr RSPCA ar:

0300 1234 999

Llun y clawr: RSPCA Cymru

Cymdeithas Frenhinol er Atal Creulondeb i Anifeiliaid
6, Cae Gwyrdd, Parc Busnes Greenmeadow Spring, Caerdydd CF15 7AB
0300 1234 999 www.rspca.cymru www.politicalanimal.wales

 [@RSPCAcymru](https://facebook.com/RSPCAcymru) [@RSPCAcymru](https://twitter.com/RSPCAcymru)
 [@RSPCA_cymru](https://youtube.com/RSPCAcymru)

Mae'r RSPCA yn helpu anifeiliaid yng Nghymru a Lloegr. Elusen gofrestredig rhif: 219099.
Dwyr roddion y cyhoedd yn unig y mae'r RSPCA yn bodoli.

Hawlfraint ©2020 RSPCA. Cedwir pob hawl. Ni chaniateir atgynhyrchu na defnyddio'r deunydd
hwn mewn unrhyw fodd o gwbl heb ganiatâd ysgrifenedig penodol yr RSPCA i wneud hybny.

Argraffwyd ar ddeunydd wedi'i ailgylchu 100% yn
defnyddio prosesau sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd.